

Сумський державний університет (Україна)
Вільнюський університет (Литва)
Метропольний Університет Праги (Чехія)
Норвезький університет науки і техніки (Норвегія)
Ліванський міжнародний університет (Ліван)

Сумський
державний
університет

Norwegian University of
Science and Technology

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 22–24 листопада 2021 року)

Сумський державний університет

УДК 336.71(477)
П78

Редакційна колегія:

Лариса ГРИЦЕНКО, д.е.н., професорка,
(головний редактор);

Ігор РЕКУНЕНКО, д.е.н., професор;

Інна ТЮТЮНИК, д.е.н., доцентка;

Олена ПАХНЕНКО, к.е.н., доцентка;

Людмила РЯБУШКА, к.е.н., доцентка.

Рекомендовано вченою радою

Сумського державного університету

(протокол № 6 від 16 грудня 2021 року)

П78 Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 22–24 листопада 2021 року) / Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту Сумського державного університету. – Суми: Сумський державний університет, 2021. – 179 с.

Збірник містить тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи» (м. Суми, 2021 р.).

Розрахований на фахівців фінансової та банківської систем, керівників і спеціалістів підприємств усіх форм власності, науковців і студентів закладів вищої освіти.

УДК 336.71(477)

© ННІ БіЕМ СумДУ, 2021

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ПУБЛІЧНІ ФІНАНСИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ	6
<i>ANNA KURSOVA, SVITLANA TARASENKO, YURIY PETRUSHENKO.</i> CURRENT STATUS OF STATE FINANCIAL CONTROL OF UKRAINE AND WAYS OF ITS IMPROVEMENT.....	6
<i>КУБАХ Т.Г.</i> УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ: ОСНОВНІ ЧИННИКИ ВПЛИВУ.....	9
<i>ЖУРАВКА О.С., БОСАК І.Л.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОСНОВНИХ МОДЕЛЕЙ ФІНАНСУВАННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я У СВІТІ.....	12
<i>КУБАХ Т.Г., ШЕНКАРЕНКО В.О.</i> ТЕОРЕТИЧНА СУТНІСТЬ БОРГОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ.....	15
<i>LIUDMYLA RIABUSHKA, SVITLANA ZOLOTOVA.</i> MODERN PRACTICES OF PARTISIPATORY BUDGETS DIGITALIZATION.....	20
<i>МАКАРЕНКО М.І.</i> ГЛОБАЛЬНЕ ІНФЛЯЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ПОСТКРИЗОВОГО РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ.....	24
<i>КУБАХ Т.Г., ЄФИМЕНКО А.Ю.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ.....	28
<i>ДИХА М.В., ОРЛОВ В.В., ДЗЮБА В.В.</i> ДИСБАЛАНСИ У ФІНАНСОВО- ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА МАКРОПОКАЗНИКИ КРАЇНИ.....	31
<i>ЖУРАВКА О.С., САЙКО А.А.</i> ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА АГРОСТРАХУВАННЯ: ВІТЧИЗНЯНИЙ І ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....	36
<i>ЗАХАРКІН О.О., ЧУХНО Р.Ю., ІНШИНА Н.О.</i> СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДОМОГОСПОДАРСТВ ТА ЇЇ ЗМІСТОВНЕ НАПОВНЕННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРАКТИЦІ.....	39
СЕКЦІЯ 2. КОРПОРАТИВНІ ФІНАНСИ: СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ	43
<i>LARYSA HRYTSENKO, LILIA DERKACH.</i> THE POSIBILITY OF EBIT AND EBITDA USE IN UKRAINIAN PRACTICE OF DETERMINING THE COMPANY EFFICIENCY.....	43
<i>ЗАХАРКІН О.О., ДАРЧЕНКО К.А., ВАСИЛЕНКО А.В.</i> СУТНІСТЬ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ЙОГО РОЛЬ В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСАХ.....	47
<i>ДЯТЛЕНКО С.В., БУРДЕНКО І.М.</i> ОБГРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ВВЕДЕННЯ СИСТЕМИ ЗАОХОЧЕННЯ.....	51
<i>ЗАХАРКІНА Л. С., ДАРЧЕНКО К. А.</i> УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ: ПОРІВНЯННЯ СИСТЕМ КРІ ТА ОКР.....	54

ДИСБАЛАНСИ У ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА МАКРОПОКАЗНИКИ КРАЇНИ

*Диха Марія Василівна,
д.е.н., професорка,
Хмельницький національний університет, м. Хмельницький,
Орлов Володимир Володимирович,
к.е.н., перший заступник голови Дніпропетровської ОДА, м. Дніпро,
Дзюба Вікторія Віталіївна,
Начальник відділу митного оформлення експорту і
обліку митних платежів ПАТ «Мотор Січ», м. Запоріжжя*

Глобальні дисбаланси та глобальні кризи, а також дисбаланси та кризові прояви національного рівня, у т. ч. породжені неефективним управлінням, проблеми на ринках капіталу, нерозвиненість фондового ринку тощо обумовлюють відповідний стан макроекономічних систем.

Фінансово-економічна система в останні роки, а особливо під впливом пандемії зазнає кардинальних змін. Тому, дослідження структурних змін, що відбуваються як в економіці в цілому, так і в окремих її складових елементах, ідентифікація дисбалансів та їх вплив фінансово-економічну систему були та залишається актуальними.

Проблеми виникнення структурних дисбалансів, екстраполяція та оцінювання їх наслідків на глобальному, регіональному та національному рівнях висвітлено у публікаціях зарубіжних та вітчизняних науковців. Зокрема, трактуванню понять «дисбаланс і диспропорції», «баланс і дисбаланс» присвятили свої праці П. Проноза (2015) і О. Чепис (2020). Н. Кравчук (2013) висвітлено концептуальні основи глобальних фінансових дисбалансів. Ґрунтовне дослідження соціально-економічних асиметрій глобального розвитку здійснено Я. Столярчук (2009). Обґрунтування стану та перспектив макроекономічного розвитку, у т. ч. з урахуванням впливу дисбалансів, знайшло відображення у працях М. Диха (2016; 2012), а оцінка

глобальних дисбалансів була предметом досліджень Obstfeld M., Chinn M. (2017;

Термін «дисбаланси» використовується у визначеннях термінів «рівновага», «нерівноважний стан», що є цілком обґрунтованим саме для економічної науки. Якщо співставити три основних вихідних терміни «баланс – симетрія – рівновага», то з точки зору економічних зв'язків, які можуть бути відображені між ними, ці поняття є тісно взаємопов'язаними, оскільки саме поняття балансу в економіці означає, що дві його частини в загальному підсумку є симетричними і мають збігатись, тобто, будуть сумарно врівноважені. Водночас, симетричний підсумок балансу не завжди буде мати внутрішню симетрію та врівноваженість. А відтак, до певного моменту внутрішні асиметрії можуть приводити до порушення вихідної рівноваги, не порушуючи певний час балансу. У подальшому все буде залежати від динаміки змін у структурі однієї і іншої частини балансу. Якщо ці випадки будуть носити короткостроковий характер та виникатимуть дискретно із ознаками разового прояву, то в цілому баланс буде залишатись врівноваженим і його підсумок змінюватись не буде. Якщо ж у структурі будуть відбуватись зміни, і окремі елементи єдиного цілого демонструватимуть перехід від кількісних показників у бік зміни їх якісного змісту, то в результаті буде сформовано ситуацію дисбалансу і відсутності повної рівноваги.

Структурні зміни, що можуть відбуватись у межах саме економічної системи, підпорядкованої фінансової системи в будь-якій країні, що визначається сутністю та логікою формування фінансових відносин, їх поступовість чи стрімкий вихід на певний якісно новий рівень, значною мірою визначаються динамікою. Загальновизнаним є розуміння структури економічної системи як певним чином впорядкованої сукупності елементів, між якими сформувались стійкі зв'язки, та які протягом певного періоду забезпечують цілісне функціонування системи. Економічна система в цілому, як і фінансова складова, знаходиться у постійній динаміці. Еволюцію

економічної системи та її підсистем через призму структурних змін представлено на рисунку 1.

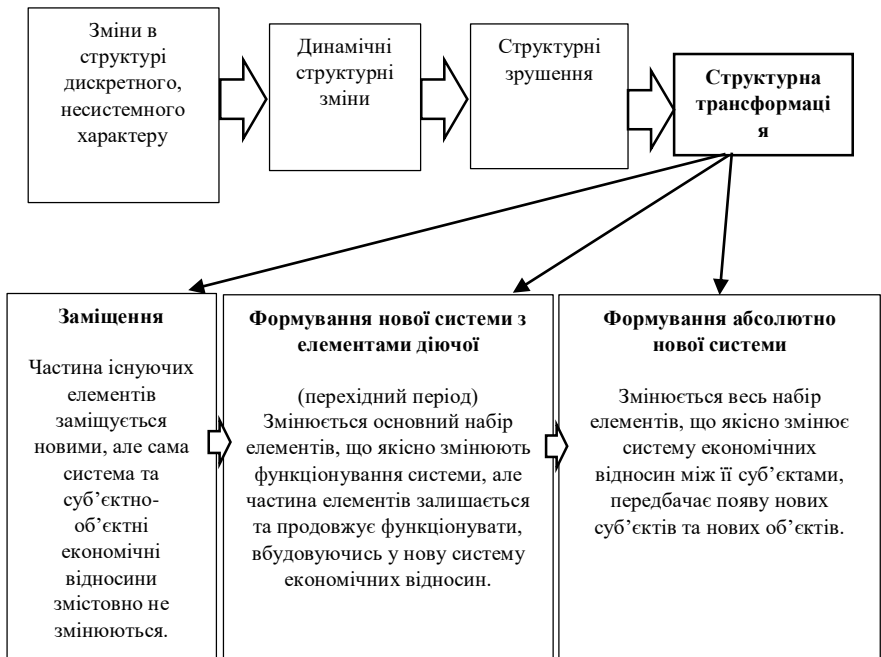

Рисунок 1. – Еволюція економічної системи та її підсистем через призму структурних змін

Джерело: розробка авторів

На макроекономічному рівні країни найбільш значимими дисбалансами можуть бути товарний дефіцит (переважання попиту на певний товар над пропозицією, що призводить до пошуку рівноважної ціни на якісно новому рівні) і навпаки, перевиробництво товарів та дефіцит попиту на них; дефіцит робочої сили в цілому / в окремії сфері діяльності (що може призводити до зростання рівня заробітної плати в окремому сегменті та провокуватиме перетік кадрів із однієї галузі до іншої (з вищим рівнем оплати праці) або ж, навпаки, недостатня кількість робочих місць обумовлює зростання рівня

безробіття в країні; дефіцит капіталу в цілому чи в окремих секторах внаслідок його перетікання в більш високодохідні галузі економіки.

Крім того, варто виокремити макроекономічні дисбаланси, що пов'язані із змінами у фінансовій системі, серед яких найбільш розповсюдженими є структурні дисбаланси у сфері публічних фінансів, які можуть проявлятися як на рівні держави у вигляді дефіциту бюджету, так і в структурних дисбалансах розподілу ресурсів між місцевими бюджетами, що є характерним для України. Значимими є дефіцит торговельного балансу та рахунку поточних операцій, і тут проблема не стільки в наявності дефіциту, як у його структурі (за рахунок яких саме операцій та які саме види діяльності в економіці України його провокують). Крім того, значимим для України є структурний дисбаланс, що тривалий час формується на фінансовому ринку та проявляється у цілому ряді позицій, зокрема, у неефективності фондового ринку, його структурній розбалансованості, а точніше структурній монополізації державними цінними паперами, структурі банківської системи України із значним пулом державних банків, які контролюють більше 50 % усіх активів банківської системи. Неєфективна робота окремих з них стає причиною нарощення дефіциту державного бюджету через докапіталізацію шляхом емісії державних боргових цінних паперів.

Між термінами «структурні зміни», «структурні зрушення» та «структурна трансформація» існує прямий зв'язок. Саме в такій послідовності вони обумовлюють оновлення фінансово-економічної системи.

Вплив безлічі неконтрольованих чинників на процеси функціонування систем створює дисбаланси, розбалансовує усталене функціонування систем. У той же час, в умовах мінливого середовища зміни є неминучими та необхідними, а відтак, виникнення дисбалансів, по суті, автоматично обумовлюється появою змін у різних проявах, або такі дисбаланси прогнозовано та контрольовано «вводяться» через запровадження новацій різного характеру, які в подальшому виведуть фінансово-економічну систему

на якісно новий рівень з її подальшим урівноваженням з урахуванням нових параметрів та характеристик.

Для унеможливлення деструктивних дисбалансів доцільно дотримуватись інтеграційного підходу щодо досягнення бюджетно-структурної збалансованості на різних рівнях, на противагу забезпечення відособленої бюджетної та структурної збалансованості.

Список використаних джерел

1. Проноза П. В. Сутність понять «дисбаланс» і «диспропорції» в економіці та класифікації їх видів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Економіка*. 2015. № 11. С. 20-25.
2. Чепис О. І. Баланс і дисбаланс інтересів суб'єктів права інтелектуальної власності. *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. №1. С.223-226.
3. Кравчук Н. Я. Концептуалізація глобальних фінансових дисбалансів. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2013. № 3. С.153-159.
4. Столярчук Я. М. Асиметрія глобального розвитку: соціально-економічний вимір. Автореф. дис. ... д.е.н.: 08.00.02 / ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». К. 2009. 34 с.
5. Диха М. В. Соціально-економічний розвиток України: напрями та засоби реалізації: монографія. К.: Центр учбової літератури. 2016. 388 с. URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/5964>
6. Диха М. В. Трансформація економіки України за роки незалежності під призмою макроекономічної стабільності. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2012. № 4, Т. 3. С. 72-77. URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/2393>
7. Obstfeld M. Assessing Global Imbalances: The Nuts and Bolts. 2017. URL: <https://blogs.imf.org/2017/06/26/assessing-global-imbbalances-the-nuts-and-bolts/>
8. Chinn M. D. Global Imbalances. *The Evidence and Impact of Financial Globalization*. Gerard Caprio (ed.). Oxford: Elsevier Inc. 2013. Vol. 3, pp. 67-79.

Наукове видання

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-
КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 22–24 листопада 2021 року)

Відповідальний за випуск Л. Л. Гриценко
Комп'ютерне верстання С. В. Чорна

Матеріали друкуються в авторській редакції.

Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 18,6. Обл.-вид. арк. 20,7. Тираж 100 пр.
Зам. №

Видавець і виготовлювач
Сумський державний університет,
вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3062 від 17.12.2007.